

BISERICA DE ÎNCORONARE – ISTORIE ȘI HAR. 15 OCTOMBRIE 1922 – ÎNCORONAREA SUVERANILOR ROMÂNIEI MARI, REGELE FERDINAND I ȘI REGINA MARIA

IONELA SIMONA MIRCEA*

THE CORONATION CHURCH – HISTORY AND GRACE. 15 OCTOBER
1922 – THE CORONATION OF THE SOVEREIGNS OF THE GRAND
ROMANIA, KING FERDINAND I AND QUEEN MARIA

ABSTRACT: *The coronation of King Ferdinand I and Queen Maria in Alba Iulia on October 15, 1922, as sovereigns of Great Romania, symbolically marked the unification of Romanian territories under one scepter, while at the same time ensuring the international prestige of the country. The event also marked the history of the city, which represented the place where, in 1600, Michael the Brave proclaimed the union of Wallachia, Transylvania and Moldavia, forming the first Great Romania in history, but a Great Romania that failed to last for more than a year and which would disappear in 1601.*

The local time press offers interesting, detailed information on the preparation of the event by building a Cathedral of Coronation between 1921–1922, by carrying out extensive works of city planning under the coordination of a team set up for it in Bucharest and Alba Iulia, by organizing a celebration and the establishment of a ceremony and a coronation protocol. The press information is complemented by photographic images from public collections (Alba Iulia Union National Museum, National History Museum of Romania, Bucharest, Cotroceni National Museum Bucharest) and private (Illustrated postal collection of collector Remus Baciuc from Alba Iulia and collection illustrated postcard of the collector Cristian Florin Bota from Teiuș).

KEYWORDS: Alba Iulia, 1922, Coronation Church, Coronation, Royal

REZUMAT: *Încoronarea regelui Ferdinand I și a reginei Maria la Alba Iulia, la 15 octombrie 1922, ca suverani ai României Mari, a marcat simbolic unirea teritoriilor românești sub un singur sceptru asigurând, în același timp, creșterea prestigiului țării la nivel internațional. Evenimentul a marcat definitiv și istoria orașului care reprezenta locul în care, la 1600, Mihai Viteazul proclamase unirea Țării Românești, Ardealului și a Moldovei formând prima Românie Mare în istorie, dar o Românie Mare care nu a reușit să se mențină mai mult de un an și care avea să dispară în 1601.*

Presa locală a timpului oferă informații interesante, de detaliu, privind pregătirea evenimentului prin construirea unei Catedrale a Încoronării între 1921–1922, prin derularea unor lucrări ample de amenajări a orașului sub coordonarea unei echipe constituite pentru aceasta la București și la Alba Iulia, prin organizarea unei serbări și stabilirea unui ceremonial și al unui protocol al încoronării. Informațiile din presă sunt completate cu imagini fotografice din colecții publice (Muzeul Național al Unirii Alba Iulia, Muzeul Național de Istorie a României București, Muzeul Național Cotroceni București) și private (colecția de carte poștală ilustrată a colecționarului Remus Baciuc din Alba Iulia și colecția de carte poștală ilustrată a colecționarului Cristian Florin Bota din Teiuș).

CUVINTE CHEIE: Alba Iulia, 1922, Biserica de încoronare, încoronare, regalitate

* Muzeograf, Muzeul Național al Unirii Alba Iulia; email: ionelasimonamircea1966@yahoo.com

Anul 1918 a reprezentat momentul în care românii au avut șansa afirmării ca națiune politică, reușind să valorifice conjunctura internațională creată în urma Primului Război Mondial. Înțelegând contextul istoric și sincronizându-se cu acțiunile, ritmurile și sensul modernizator manifestate în Europa occidentală, integrându-se în mișcarea de eliberare a popoarelor în condițiile victoriei principiului naționalităților în Europa, românii s-au integrat organic în istoria europeană și universală prin crearea României Mari în mod firesc, prin voința lor de emancipare și unificare exprimată clar în cadrul unor mari adunări populare desfășurate la Cernăuți, Chișinău, Alba Iulia¹.

Realizarea Unirii teritoriilor locuite de o populație majoritar românească, dar aflate sub stăpânire străină până la 1918, cu România creată în 1859 a fost nu doar o simplă și îndelungată aspirație cu iz idealist, ci, în primul rând, legitimarea desăvârșirii procesului de trecere a românilor de la statutul de națiune etnică la cel de națiune politică conștientă de propriul destin, o provocare și un început de răspuns al națiunii române care trebuia să probeze în continuare maturitatea conduitei sale politice și nu numai.

S-a acționat cu speranța într-un viitor mai bun pentru români, concretizat în asocierea monarhiei române cu o democratizare conformă aspirațiilor a milioane de oameni care, în interiorul țării, precum și în exteriorul acesteia, sub o tutelă străină, au fost de secole lipsiți de orice drepturi politice, inclusiv de dreptul de proprietate asupra pământului. „Între tirania ungurilor pe care monarhia Habsburgilor nu a putut-o controla, cea a țărilor, la fel de obscurantistă ca și cea a maghiarilor, și radicalismul recent al unui bolșevism ale cărui excese nu erau deloc potrivite cu mentalitatea românească, modelul democratic propus de regele Ferdinand I în 1917, bazat în esență pe votul universal și pe împărțirea pământurilor”², oferea un cadru nou, liniștitor după suferințele războiului.

Pornind de aici, pentru un plus de imagine în afirmarea românilor ca națiune politică conștientă de poziția, drepturile și obligațiile sale la nivel european, pe deplin asumate, imediat după Marea Unire din 1918 și recunoașterea acesteia pe plan internațional, mai precis în 1920, a apărut și ideea încoronării regelui Ferdinand I Întregitorul ca „rege al tuturor românilor”. Organizarea unei ceremonii fastuoase și puternic mediatizată pentru încoronarea „regelui Ferdinand cel Loial și a reginei Maria cea Mare”³ ar fi marcat, de data aceasta, simbolic, unirea istorică a teritoriilor românești sub un singur sceptru asigurând țării, în același timp, creșterea prestigiului la nivel internațional.

Ideea încoronării, lansată de regină, deși a generat unele dispute între partidele politice ale vremii, reflectate de altfel în paginile gazetelor timpului⁴, a fost rapid preluată și susținută de guvernul în funcție, încoronarea fiind privită ca un simbol necesar pentru o Românie reunificată pentru prima oară după patru secole. Primele inițiative pentru organizarea ceremoniilor încoronării s-au luat în timpul guvernării generalului Alexandru Averescu (13 martie 1920 – 17 decembrie 1921)⁵. Orașul ales a fost „Alba Iulia pentru că acolo, în 1600, Mihai Viteazul proclamase unirea Țării Românești, Ardealului și a Moldovei formând prima Românie Mare în istorie, dar o Românie Mare care nu a reușit să se mențină mai mult de un an și care avea să dispară în 1601”⁶.

Un prim pas a constat în formarea unei comisii guvernamentale cu rolul de a organiza și coordona Serbările Încoronării, iar invitațiile lansate personalităților dorite în această comisie s-au bucurat, în totalitate, de răspunsuri afirmative⁷. Generalul Constantin Coandă a devenit la 8 iulie 1920 președintele comisiei.

¹ Datorită unirii celor trei provincii, Basarabia, Bucovina și Transilvania, România și-a mărit teritoriul de două ori și numărul populației de patru ori comparativ cu momentul intrării în război a armatei române, pe 28 august 1916.

² Guy Gauthier, *Missy Regina României*, București, 2004, p. 229.

³ *Idem*, p. 268.

⁴ Au fost aduse în discuție, pe de o parte, dificultățile financiare prin care trecea țara și, pe de alta, criza internațională (criza economică, inflație galopantă, dezechilibre, nemulțumiri și tensiuni sociale etc).

⁵ Mircea Hortopan, *Organizarea ceremoniilor Încoronării (1920–1922)*, în *90 de ani de la Încoronarea de la Alba Iulia*, București, 2012, p. 8–15.

⁶ *Ibidem*.

⁷ Este vorba de: generalul Coandă (președintele Senatului), Nicolae Mișu (ministrul Casei Regale), Nicolae Iorga (istoric și

Viziunea reginei Maria, care dorea ca ceremoniile să fie concepute ca un spectacol grandios, de neuitat, a fost întru totul preluată de șeful guvernului român, generalul Alexandru Averescu⁸. În condițiile unei mobilizări excelente în punerea în aplicare a celor stabilite pentru marea sărbătoare, s-a luat decizia ca aceste ceremonii să se desfășoare la sfârșitul lunii septembrie a anului 1921, generalul Averescu fiind dornic să se bucure cât de curând de onoarea de a înmâna personal monarhului său coroana de oțel a României⁹.

Pentru eveniment, la Alba Iulia, principalele lucrări trebuiau să fie, în primul rând, „amenajările pentru o stație de cale ferată specială, cu 20 de linii pe care să poată gara trenurile cu invitați”, arhitectul Victor Gh. Ștefănescu ocupându-se în acest sens, din însărcinarea comisiei guvernamentale, de prospecțiuni, planurile de sit, măsurători, devize. De asemenea, s-a hotărât construirea unei porți monumentale pe zidurile de vest ale cetății, precum și a altarului “definitiv ce urma să servească pentru slujba religioasă a încoronării și care urma să fie înglobat în viitoarea Catedrală a întregirii”. Absolut necesare erau “tribunele și decorațiunile platoului, decorațiunile provizorii ale orașului, amenajarea localului în care urmau să se desfășoare banchetele oficiale, amenajarea tuturor locuințelor în care urmau să se cazeze oaspeții oficiali”. Studiile și lucrările preliminare pentru Alba Iulia au fost estimate, la început, la suma de 558.000 lei, și la 10.000.000 lei, după decizia construirii Catedralei Încoronării, sumă cerută de arhitect Președenției Consiliului de Miniștri¹⁰. La aceste lucrări se adăugau, firește, pentru Serbările Încoronării, lucrările din capitală.

Ideea organizării încoronării în 24 septembrie 1921, care corespundea cu ziua urcării pe tron a regelui Ferdinand¹¹, în ciuda demersurilor făcute, nu s-a concretizat la data convenită din cauza certurilor dintre liderii partidelor politice¹², evenimentul amânându-se cu un an, timp în care a fost luată hotărârea urgentării construirii Bisericii de încoronare, iar mai apoi a întregului ansamblu monahal.

Catedrala Încoronării din Alba Iulia, biserica și incinta pavilionară, ridicată în perioada 1921–1922, simboliza de fapt actul unirii tuturor românilor sub conducerea aceluiași monarh, fiind și ultima construcție reprezentativă amplasată în cetate. Lucrările, deși demarate în timpul guvernului averescan, au fost continuate și finalizate în timpul guvernului liberal condus de Ion I. C. Brătianu, ajuns președinte al Consiliului de Miniștri în ianuarie 1922.

Sub liberali, locul comisiei înființată pentru coordonarea acțiunilor în vederea marelui eveniment al încoronării a fost luat de un comitet de direcție compus din oameni cu atribuții tehnice foarte precise¹³, Ion I. C. Brătianu dovedindu-se și de data aceasta un foarte bun organizator. Președinte al comi-

deputat), Camil Velican (primarul orașului Alba Iulia), Octavian Goga (ministru Cultelor și Artelor), Nicolae Titulescu (ministru de Finanțe), generalul Paul Angelescu (mareșalul Curții Regale), Alexandru Lapedatu (profesor la Universitatea din Cluj), compozitorul George Enescu, pictorul Arthur Verona, sculptorul Ion Jalea, Miron Cristea (mitropolitul-primat).

⁸ Ca modele de ceremonie de încoronare au fost alese încoronarea țarului Nicolae al II-lea al Rusiei la Moscova și încoronările lui Eduard al VII-lea și a lui George al V-lea la Londra. În cele din urmă, regina Maria a optat pentru luxul ceremoniilor britanice, solicitându-se documentația necesară în acest sens (organizare, regulamente, protocoale, servicii de publicitate, etc) și pentru o vestimentație și bijuterii care să amintească de Vechiul Bizanț.

⁹ La solicitarea lui Carol I, primul rege al României, coroana a fost realizată la Arsenalul Armatei din oțelul unuiu dintre tunurile capturate de armata română în confruntarea cu trupele turcești la Plevna în 1877, după desenul lui Theodor Aman, și semnifica independența României, fiind însemnul regal destinat a fi purtat de următorii suverani ai țării noastre. Ea a fost purtată prima dată de Carol I cu prilejul încoronării ca rege și a proclamării Regatului României la 10/22 mai 1881.

¹⁰ Vezi Mircea Hortopan, *op. cit.*, p. 11.

¹¹ *Alba Iulia*, nr. 5/31 iulie 1921, p. 1–2.

¹² Eugen Wolbe, *Ferdinand I Întemeietorul României Mari*, București, 2004, p. 191–192. Vezi și presa timpului: *Neamul românesc* (Partidul Național Democrat), *Patria* (Partidul Național Român), *Aurora* (Partidul Țărănesc), *Îndreptarea* (Partidul Poporului), *Steagul* (Partidul Conservator), *Viitorul* (Partidul Național Liberal) etc.

¹³ Odată cu pierderea șefiei Senatului, generalul Constantin Coandă demisionează de la conducerea comisiei. În Comitetul de direcție au intrat: ing. Anghel Saligny (președinte), ing. Gh. Popescu, ing. Nicolae Ștefănescu, arh. Petre Antonescu, Miron Cristea, mitropolitul-primat, Octavian Goga (fost ministru al Cultelor și Artelor), prof. univ. Nicolae Iorga, Nicolae

tetului a fost ales Anghel Saligny, cunoscut pentru construirea podului feroviar Carol I de la Cernavodă. Subordonate acestui comitet, șapte subcomisii nou înființate au primit sarcini clare. Astfel, subcomisia condusă de Miron Cristea, mitropolit-primat al României, urma să se ocupe de chestiunea bisericească și de organizarea corurilor, partea de protocol la Palat cade în sarcina lui Nicolae Mișu și a generalului Paul Angelescu în calitate de ministru al Casei Regale și șef al Casei civile și militare a regelui, precum și mareșal al Curții Regale, istoricii Nicolae Iorga și Alexandru Lapedatu aveau misiunea redactării *Proclamației Regale* și a materialelor de promovare (cărți, reviste etc) ce urmau să fie distribuite poporului, arhitecții urmau să controleze lucrările de construcții preconizate pentru evenimentul de la Alba Iulia (arh. Victor Gh. Ștefănescu) și de la București (arh. Petre Antonescu), pictorii Arthur Verona și Costin Petrescu trebuiau să organizeze cortegiul etnografic și cortegiul istoric din București și din Alba Iulia, care urmau să completeze parada militară din capitală și din orașul de pe Mureș, George Enescu se ocupa de partea muzicală iar gravorul Constantin Cristescu avea ca sarcină realizarea graficii medaliilor comemorative și a plachetelor¹⁴.

Cu ocazia încoronării s-au făcut din timp invitațiile pentru oaspeții de seamă din țară și de peste hotare, s-au făcut propuneri pentru decorare, s-au organizat licitații publice pentru fotografierea și cinematografierea evenimentului, au fost cerute acreditările ziariștilor de către Asociațiunea Generală a Presei Libere.

Conform comunicatului înaintat Președenției Consiliului de către ministrul Casei Regale și mareșal al Curții, pentru dejunul de gală de la Alba Iulia, din 15 octombrie 1922, „erau necesare 386 tacâmuri în Sala Unirii și 408 tacâmuri plus 40 de locuri pentru presă în Sala Teatrului”¹⁵.

Totul trebuia să se desfășoare conform programului stabilit de către Președenția Consiliului de Miniștri și mareșalul Curții Regale, program tipărit în presa timpului ori distribuit sub formă de afișe în spațiile stradale alocate informării publicului. În cele din urmă s-a hotărât ca ceremoniile de încoronare să aibă loc în zilele de 15–17 octombrie 1922, în prima zi la Alba Iulia și în următoarele la București, hotărâre comunicată din 20 septembrie 1922 autorităților în drept.

La Alba Iulia, Catedrala Încoronării a fost construită pe parcursul a doar doi ani printr-un volum uriaș de muncă. Planurile ansamblului au fost realizate de arhitectul Victor Gh. Ștefănescu, iar execuția a fost încredințată inginerului Tiberiu Eremia și *Societății întreprinderii generale tehnice* din București. În colecțiile de ilustrate ale colecționarilor Remus Baciuc¹⁶ și Cristian Florin Bota¹⁷, precum și în colecția de fotografii a muzeului albaulian există imagini din perioada construirii Catedralei Încoronării din Alba Iulia, câteva realizate și semnate chiar de Samoilă Mârza, fotograf al Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia de la 1 Decembrie 1918. Aceste imagini sunt mărturii ale efortului depus pentru construirea sfântului lăcaș, prezentând înălțarea edificiului în diferitele faze de lucru, precum și personalități și oameni obișnuiți implicați direct în munca de pe șantier. La 27 aprilie 1921, de pildă, chiar regele Ferdinand și regina Maria vizitează Alba Iulia cu scopul de a constata stadiul lucrărilor executate la catedrala unde

Mișu, gen. Paul Angelescu, prof. univ. Alexandru Lapedatu, Aurel Sava (primarul orașului Alba Iulia), George Enescu, sculptorul Ion Jalea, arh. Victor Gh. Ștefănescu, arh. Cezar Popovici, pictorul Costin Petrescu, acad. Ion Bianu, V. Cioflec (directorul general al Artelor în Ministerul Cultelor și Artelor).

¹⁴ Mircea Hortopan, *op. cit.*, p. 13.

¹⁵ *Idem*, p. 15.

¹⁶ Colecționarul Remus Baciuc este din Alba Iulia. În urma organizării expoziției *Colecții și colecționari. Alba Iulia Imagini în mozaic (1850–1940). Carte poștală ilustrată. Colecția Remus Baciuc* și a lansării unui volum sub același generic în ianuarie 2016, muzeul albaulian, organizatorul evenimentului (prin curatorul Ionela Simona Mircea care a fost și autorul volumului), a demarat procedura de achiziționare a colecției care numără peste 650 de ilustrate.

¹⁷ O parte din colecția de cărți poștale a colecționarului Cristian Florin Bota, din Teiuș, s-a bucurat, de asemenea, de aprecierea specialiștilor, constituindu-se în obiectul unei expoziții organizată la Muzeul Național al Unirii din Alba Iulia, în anul 2011, și al unui volum care a cunoscut două ediții, lansat în 2011 și 2015, sub genericul *Colecții și colecționari. Oameni și locuri din județul Alba. Colecția Cristian Florin Bota*, realizat de Horia Ciugudean, Ionela Simona Mircea și Cristian Florin Bota.

urma să se officieze slujba încoronării lor ca suverani ai României Mari, și a cărei piatră de temelie fusese pusă cu o lună înainte, la 28 martie, a doua zi de Paște. În același scop au venit la Alba Iulia, la sfârșitul lunii august 1921, și principele Nicolae însoțit de generalii Alexandru Averescu și Constantin Coandă, de miniștrii Constantin Argetoianu, Nicolae Petrovici și Petru Groza¹⁸.

Inițial s-a făcut o breșă în zidurile de vest ale fortificației și au fost demolate sediul comandantului cetății și clădirile anexe, grajduri, magazii. În interiorul fortificației bastionare, alături de Catedrala romano-catolică, cu o arhitectură cu totul singulară pentru Transilvania, Biserica de Încoronare a fost construită după modelul bisericii Curții domnești din Târgoviște, cu planul în cruce greacă înscrisă, la care s-au adăugat detalii bizantine și neoromânești. „Elementele de plastică decorativă exterioară (ocnițele, brăurile, ancadramentele) și turlile își găsesc analogii la edificiile de cult construite în evul mediu în ținuturile românești de la sudul Carpaților”¹⁹. Accesul în biserică se face printr-un pridvor deschis cu arcade pe coloane și stâlpi în dispunere alternativă. „Pronaosul dreptunghiular, împărțit prin arce transversale în travee egale, este urmat de spațiul dominant al naosului încoronat de o cupolă sprijinită, prin intermediul pandantivilor și arcelor semicirculare, pe patru stâlpi octogonali masivi care delimitează spațiul central. Suprafețele pătrate ale navelor laterale sunt acoperite cu calote, brațele de nord și de sud ale crucii terminându-se în timpane. Spre est, absida altarului poartă o semicalotă, absidiiolele proscomidierului și diaconiconului, mai joase, fiind acoperite cu bolți în semicilindru”²⁰.

În interior, pictura a fost realizată de Costin Petrescu în conformitate cu iconografia tradițională ortodoxă. Pictorul, unul dintre cei mai remarcabili pictori români ai timpului, a încercat și a reușit să transpună principiile stilului neoromânesc până și în forma literelor și a simbolurilor, redând personajele într-o manieră care să reflecte specificul național românesc. În pronaos apar imaginile portret ale ctitorilor Mitropoliei Ortodoxe a Bălgradului, Mihai Viteazul și soția sa, doamna Stanca. În naos, pe peretele vestic, găsim portretele lui Nicolae Bălan arhiepiscop și mitropolit al Ardealului, Banatului și Maramureșului, precum și al lui Miron Cristea, arhiepiscop al Bucureștiului, mitropolit-primat (1919–1925) și patriarh al României (1925–1939), ambii fiind ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române în timpul construirii catedralei. Tot aici apar portretele suveranilor României Mari, regele Ferdinand I și regina Maria, plasate în diviziuni rezervate ctitorilor, înrămate cu ajutorul unui decor în stil neoromânesc, cu motive florale diverse, și care cuprinde, deasupra fiecărui portret, stema regatului României unite. Suveranii sunt prezentați pe un fundal auriu, cu însemnele regale, privindu-se și parcă veghind împreună țara și națiunea română. Regele poartă coroana de oțel, buzduganul²¹, mantia regală decorată cu însemne heraldice²², iar la gât un colan, în timp ce regina poartă coroana din aur transilvan²³, mantia regală ornată cu însemne heraldice²⁴, iar la gât, celebrul colier cu impresionantul safir, totul iradiind solemnitate, maiestruozitate, grandoare. În fața iconostasului, adosate arcului de triumf, se află portretele mitropoliților de odinioară ai Transilvaniei, Ilie Iorest și Sava Brancovici, la care se adaugă și cele ale călugărilor Visarion Sarai și Sofronie din Cioara, precum și chipul mucenicului Oprea Miclăuș din Săliștea Sibiului. În absida altarului, pictorul Costin Petrescu și-a făcut autoportretul.

¹⁸ Alba Iulia, nr. 10/4 septembrie 1921, p. 3.

¹⁹ Gh. Fleșer, *Cetatea Alba Iulia. Edificii istorice și amenajări urbanistice*, Alba Iulia, 2006, p. 54.

²⁰ *Idem*.

²¹ Ernest Oberländer-Târnoveanu, *Sceptrul regelui Ferdinand*, în *90 de ani de la Încoronarea de la Alba Iulia*, București 2012, p. 86–99.

²² Apar: stemele Munteniei, Moldovei, Dobrogei, Olteniei, Banatului, Transilvaniei și a familiei de Hohenzollern. (Vezi: Liliana Manoliu, *Mantiile Încoronării*, în *90 de ani de la Încoronarea de la Alba Iulia*, București, 2012, p. 75–85).

²³ Nu există documente doveditoare în acest sens iar analizele, prin metoda fluorescenței de raze X, efectuate până acum, s-au dovedit irelevante deoarece nu au confirmat dar nici nu au infirmat cu certitudine folosirea aurului nativ transilvănean, care are în compoziție un conținut ridicat de argint.

²⁴ Apar: stemele Munteniei, Moldovei, Dobrogei, Olteniei, Banatului, Transilvaniei și a familiei de Coburg. (Vezi: Liliana Manoliu, *Mantiile Încoronării*, în *90 de ani de la Încoronarea de la Alba Iulia*, București, 2012, p. 75–85).

Întregul decor interior al bisericii este întregit de catapeteasma altarului, operă a sculptorului C. M. Babic și a pictorului I. Noroce. În interiorul pronaosului bisericii și-au găsit locul, după 1990, și tronurile cu însemnele regale, folosite în momentul solemn al încoronării de la 15 octombrie 1922. În octombrie 1922 au fost montate și clopotele realizate la Turnătoria de artă a Fabricii *Schieb* din Sibiu și donate catedralei²⁵.

Ansamblul care înconjoară Biserica de încoronare aparține fazei mature de dezvoltare a stilului național neoromânesc, cu volumetrie masivă și motive brâncovenești combinate cu elemente arhitecturale specifice culelor de la sud de Carpați²⁶. „Biserica catedrală a fost construită în mijlocul unei incinte dreptunghiulare, compuse din patru pavilioane inegale ca dimensiuni, amplasate pe colț și legate între ele prin intermediul unei galerii de arcade deschise, desfășurate pe laturile de sud și de nord. Etajate, colțurile de sud-est și nord-est au la mijloc un portic care permite accesul în incintă și face legătura cu cele două scări monumentale care conduc la galeria de arcade amenajată deasupra încăperilor de la parter. În perioada interbelică, aripa de sud-est a fost destinată Inspectoratului Clerului Militar, iar cea de nord-est, Muzeului Regional, micile pavilioane de vest adăpostind locuințele călugărilor. Pe latura de vest, corpurile de colț au un singur nivel, dominant fiind turnul clopotniței, de peste 58 de metri. Astăzi, întregul ansamblu este destinat sediului Arhiepiscopiei Ortodoxe Române de Alba Iulia”²⁷.

Biserica de încoronare, cu un dublu hram, al Sfântei Treimi și al Sfinților Arhangheli Mihail și Gavril, trebuia să amintească de fosta ctitorie din cetatea Bălgradului (Albei), de la 1597, a lui Mihai Viteazul, primul domn unificator al românilor, și de încoronarea, patru secole mai târziu, a suveranilor României Mari, regele Ferdinand I și regina Maria.

În colecțiile de fotografii și ilustrate ale Muzeului Național al Unirii din Alba Iulia, Muzeului Național de Istorie a României și a Muzeului Național Cotroceni din București găsim imagini valoroase de la Serbările Încoronării, imagini care întregesc vizual informațiile despre eveniment oferite de presa timpului²⁸.

De pildă, revista *Cosânzeana*²⁹, aflată în colecția muzeului albaiulian, într-un articol amplu ne oferă imaginea orașului Alba Iulia în preajma marelui eveniment al încoronării. Pe patru pagini apar detalii privind aspectul Albei Iulia și al catedralei, fiind prezentate succint serviciul de sfințire a Bisericii de încoronare și, în fond, ultimele pregătiri ale marelui eveniment al românilor, desfășurate cu o săptămână înainte. Pentru a simți mai bine atmosfera albaiuliană a acelor timpuri lăsăm să curgă narațiunea din paginile *Cosânzenei*.

„Ca orice eveniment mare și culminant, încoronarea de la Alba Iulia își are accentele sale precursorii a căror vibrație devine zi cu zi tot mai impetuoasă și înfrigurată în drumul spre apogeu, până ce, duminică viitoare, toate freamățele acestea se vor încrucișa în centrul comun, dând naștere celei mai grandioase armonii, aceea a extazului împlinirii scopului. Iar extazul e o stare când nu mai dorești nimic ci numai savurezi și deschizi porțile simțirilor înaintea năvalei de mai ’nainte pregătite, a plăcerii absolute.

În această stare de extaz va ajunge Alba Iulia, Duminică ce vine, în 15 Octomvrie. Iar până atunci,

²⁵ Clopotul mare, cizelat artistic, în stil bizantin, avea 1500 de kilograme, avea un sunet D de patru octave.

²⁶ Valentin Mandache, *Reprezentări ale încoronării în context arhitectural*, în *90 de ani de la Încoronarea de la Alba Iulia*, București, 2012, p. 51.

²⁷ *Idem*, p. 56.

²⁸ Ionela Simona Mircea, *Alba Iulia. Orașul Încoronării*, în *90 de ani de la Încoronarea de la Alba Iulia*, București, 2012, p. 40–49.

²⁹ Revistă literară ilustrată, apare la Orăștie, tipărită la început în Tipografia Nouă a lui Ioan Moța, între 15 octombrie 1911 și 5 ianuarie 1913 fiind bilunară, apoi la Editura Librăriei Naționale sub conducerea lui Sebastian Bornemissa, până la 7 februarie 1915 fiind săptămânală. Pe perioada Primului Război Mondial revista este sistată. După război, apare din nou, de data aceasta la Cluj, bilunar, între 1 ianuarie 1922 și 31 decembrie 1926, și lunar, între 28 februarie 1927 și 12 februarie 1928. Proprietarul și redactorul S. Bornemissa împreună cu redactorul D. I. Cucu au militat permanent pentru emanciparea societății românești, pentru o cultură și o literatură românească puse în slujba desăvârșirii unității naționale. După Primul Război Mondial, literatura ocupă un spațiu mai întins în paginile revistei.

orașul Încoronării fierbe și se zburciumă, și așa l-am găsit și Duminică, 8 Octombrie, în ziua sfințirii catedralei.

Cum sosești în gara Alba Iulia, curată ca paharul, te întâmpină un comisar de poliție care-ți cere și-ți citește cu atenție, apoi îți dă învoire de a te duce în oraș, unde la tot pasul întâlnești polițiști și soldați cu baionetele lor lungi și subțiri în vârful armei. Imediat trebuie să te prezinți la unul din foarte numeroasele servicii speciale de siguranță ad-hoc de unde ți se va elibera un permis de liberă circulație în oraș, până la porțile cetății. Pentru a intra în cetate trebuie un permis special, iar pentru a lua parte la serbările sfințirii catedralei, unul și mai special, cu prevederea anume scrisă că ai voie să intri în biserică, din învoirea dificilă de obținut, a prefectului poliției.

În sfârșit, odată pătruns în cetate (o adevărată cetate a liniștii, unde tăcerea nu e întreruptă decât de vuietul vreunui automobil oficial care aleargă nebun de grăbit), odată dar trecut pe sub celula închisorii lui Horia și sub statuia de piatră găurită de vreme a lui Carol VI (care ambele se găsesc în corpul porții de intrare), te simți singur și uiți formalismele administrative, căci peste creștele caselor îți apare vârful turlei clopotniței, pe care fâlăie un steag regal tot atât de nou ca și țiglele, în formă de solzi roșii, ale acoperișului care îți surâde proapăt și curat printre celelalte case vechi și plumburii. După o cotitură îți apare priveliștea întreagă a Mănăstirii Încoronării. Impresia? E ceva mai puternică și mai vie decât aceea pe care o pot avea cititorii din fotografiile alăturate. Sufletul ți se luminează, ochii nu pot mistui toată frumusețea decorurilor și a liniilor, și totul e românesc, în stil dulce și caracteristic de-al nostru, strămoșesc, practicat mai ales în vechiul regat până acum. Biserica e încununată și închisă din toate părțile, de clopotniță, galeriile și clădirile din fund, care cuprind o reședință regală, un local de muzeu și chilii pentru viitorii călugări ai Mănăstirii.

Lucrările nu sunt în întregime terminate, afară de biserică. Tot ceea ce e necesar se va isprăvi însă până duminică, în 15, iar unele lucrări vor continua și mai târziu. Interiorul bisericii, deși mic, îți inspiră la cea dintâi vedere distincție și grandiositate (efect produs mai ales de cei patru stâlpi groși, octogonali, de marmoră roșie, cari sprijinesc bolta cu un minunat gest de gravitate și solemnitate), toate împreunate cu atmosfera tradițională a artei decorative vechi românești. Catapeteasma, jilțurile, ca și cele două tronuri regale sunt numai din lemn sculptat, în stil vechi. Picturile sunt de asemenea în gen bisericesc vechi, admirabil realizate de Costin Petrescu. În genere, toate lucrările s-au făcut de români (antrepriza casei Tib. Eremie și Co., planul arhitectului Ștefănescu) afară de decorurile plastice de ipsos, care, executate toate cu mâna, au fost făcute de niște italieni, ce lucrau foarte isteț cu niște bețișoare subțiri.

Clopotnița, separată de biserică, are două aquile cu pajura română la intrarea și ieșirea bolții de trecere, iar pe clopotul cel mare, turnat la fabrica românească Schieb din Sibiu, e sculptată următoarea inscripție: *Făcutu-s-a acest clopot pentru biserica românească din nou ridicată pe locul clădirii lui Mihai Viteazul, în zilele Regelui Ferdinand I-iul întregitor de țară și domn al tuturor Românilor, – 1922, anul încoronării sale la Alba Iulia.*

O lămurire: biserica e anume făcută așa mică (doar 300 de persoane), pentru că s-a imitat biserica domnească din Târgoviște, în care s-a închinat și s-a sfințit Mihai Viteazul și alți domni români. Idealul ar fi fost să se zidească biserica după modelul celei ridicate tot pe acest loc de Mihai Viteazul dar distrusă de unguri ulterior, fără a-i lăsa în urmă nici o schiță, nici un desen, lucru prin care s-a făcut imposibilă realizarea acestei pioase dorințe a noastre. S-a luat atunci ca model cealaltă biserică scumpă a lui Mihai Viteazul, cea din Târgoviște, și i s-a dat hramul sfinților Mihail și Gavril (care sunt reprezentați deasupra intrării catedralei, într-un splendid mozaic), deoarece toată manifestarea acestei Încoronări de la Alba Iulia e menită să renască și trecutul pe care să se clădească mai departe, continuativ, casa neamului nostru. Pe cei dornici după volum și dimensiuni să nu-i amărăscă deci modestia (în dimensiuni, nu și în decor și frumusețe) bisericii românești din cetatea Bălgradului! Fiecare lucru e cu tâlcul său!

Pe imensul teren viran dinaintea clopotniței, în afara zidurilor mănăstirii, se ridică acum un măreț arc de triumf la sfârșitul noului bulevard tăiat cu multă ingeniozitate de la gară până la biserică, și plantat

cu arbori. Pe acest bulevard nou va trece convoiul regal, deci nu prin oraș, și tot el va fi scheletul viitorului cartier românesc care se va zidi în lungul lui cu vremea. În dreapta și în stânga arcului se schițau viitoarele tribune pentru primirea defilării, toate încă numai începute pe atunci, și năpădite de muncitori.

În parcul orașului s-a ridicat un teatru nou, Teatrul Caragiale, cu deviza: *Un popor fără cultură e o gloată nu o oaste* (N. Iorga). Apoi toate străzile vor fi decorate și luminate anume.

Oră cu oră sosesc în gară regimente din toate colțurile țării (în total 3 divizii complete) pentru defilarea și manevrele ce vor avea loc. Sunt cartiruite în satele vecine. Pe platoul cetății se pregătesc uriașele mese populare, care vor putea servi, cu patru feluri de bucate, mai multe zeci de mii de persoane, în mod gratuit.

Toată Alba Iulia nu-ți vorbește decât despre încoronare și, de aceea, orice bun român rămâne cu adevărat emoționat plimbându-se, în aceste zile de pregătire febrilă, pe străzile ei, care azi nu mai duc decât la un singur loc, sus în cetate, la Mănăstire, Roma noastră românească, a zilelor noi în care am intrat³⁰.

Autorul articolului din *Cosânzeana* ne spune, de asemenea, că serviciul religios de sfințire s-a desfășurat afară, înaintea treptelor, apoi s-a înconjurat biserica de trei ori și, în cele din urmă, după ce porțile au sărit în laturi la atingerea crucii, s-a intrat în biserică. La actul sfințirii au luat parte școli, armată și numeroși public. Dr. Miron Elie Cristea, mitropolitul primat al României, a sfințit catedrala de la Alba Iulia în 8 octombrie 1922, dimineața la orele 9, asistat în actul sfințirii de Nicolae Bălan mitropolitul Ardealului, de mitropolitul Iurie Grosul al Basarabiei, Nicolae Ivan al Clujului, Vartolomeiu al Râmnicului și numeroși preoți. Cu acest prilej au fost sfințiți un preot și un diacon pentru biserică. Răspunsurile în cadrul Liturghiei au fost date admirabil de corul Școlii Normale din Sibiu, cu concursul baritonului Ursache, venit pentru aceasta de la Chișinău.

Albaiulienii, și nu numai, au primit permanente informații despre stadiul și finalizarea lucrărilor, iar mai apoi, despre sfințirea sfântului lăcaș prin intermediul ziarului local *Vestea*. În articolul *Sărbătoarea neamului. Pregătirile și programul festivităților Încoronării Suveranilor. Solemnitatea dela Alba Iulia și serbările din București*³¹, apărut în *Vestea* încă de la 22 septembrie 1922, publicului cititor i se prezenta în linii mari programul zilei de 15 octombrie 1922. Veștile, pe măsura apropierii evenimentelor, sunt tot mai numeroase, la 30 septembrie 1922, deja, ziarul albaiulian menționând că în așteptarea încoronării totul este pregătit, lucrările „dela Mănăstirea Încoronării sunt terminate, asemenea și cele dela Sala Unirei”, drumul care duce „dela gară la Mănăstire asemenea este terminat”, tribunele, „în două-trei zile vor fi gata”, „clopotele au sosit și în zilele acestea se vor așeza în clopotniță”, „parcurile sunt terminate demult”, „otelurile au fost evacuate pentru a adăposti comisiile însărcinate cu aranjarea sărbărilor”, „familiile din Alba Iulia sunt bombardate cu scrisori de la prietini pentru a li se rezerva câte un unghet”, „croitorii și croitoresele sunt supraîncărcate cu comanda”, „primăria a hotărât procurarea de steaguri noi”, „metropoliții Ardealului, miniștri, inspectori etc, au fost zilele trecute la Alba Iulia, ca fiecare să-și poată stabili programul”. Și totuși, la Alba Iulia deși „se lucrează mult, se vorbește mai mult și se clăvește și mai mult”.

Tot din *Vestea*, în numerele din septembrie și octombrie 1922, aflăm multe alte detalii organizatorice despre sfințirea Catedralei Încoronării și încoronarea suveranilor României Mari. Aflăm astfel că din 25 septembrie 1922, d-nul Bianu, în calitate de Inspector general al siguranței din Ardeal, a venit în Alba Iulia pentru pregătirea serbărilor încoronării³². Mai apoi că, în vederea încoronării, au fost chemați telegrafic la București d-nii Camil Velican, prefectul județului, dr. Aurel Sava, primarul orașului, și George Bariț, șeful poliției³³. În preajma evenimentelor, în biroul special de siguranță, constituit pentru asigurarea celor mai potrivite măsuri de pază pe parcursul festivităților de încoronare, au fost numiți d-nii: Bianu

³⁰ *Cosânzeana*, anul VI, nr. 19/15 octombrie 1922, p. 282–286.

³¹ *Vestea*, anul I, 23 septembrie 1922, p. 2.

³² *Informațiuni în Vestea*, 26 septembrie 1922, p. 3.

³³ *Informațiuni în Vestea*, 30 septembrie 1922, p. 3.

(inspector general al siguranței din Transilvania), Ovidiu Gritta (prefectul poliției din Arad), Ștefan Bungețianu (inspectorul siguranței din Banat), Ștefănescu (prefect în Timișoara), Rău (subinspector de siguranță), Sava (șeful siguranței locale), d-nul Voicu³⁴. La Alba Iulia, primarul Aurel Sava ia măsuri organizatorice ca răspuns la circulara nr. 69929 din 30 septembrie 1922 cu privire la serbările anunțate și emite o ordonanță în acest sens la 6 octombrie 1922, pe care o publică în *Vestea*³⁵. Ordonanța primarului albaiulian este dublată de ordonanța prefectului de poliție Ovidiu Gritta și a șefului serviciului special de siguranță din Transilvania, Cornel Sava³⁶.

Ministerul de Război prevăzuse pentru parada militară de la Alba Iulia, pentru revistă, „infanteria cu batalioanele în coloană îndoită, cavaleria cu escadroanele în linie, artileria cu divizioanele în bătaie, iar pentru defilare, infanteria pe front de pluton, cavaleria cu escadronul în coloană de plutoane și artileria cu divizioanele în coloană îndoită pe front de secții”³⁷. Aceste informații se regăsesc și în *Vestea* unde se menționează că: “Au fost luate măsuri pentru aranjarea unităților militare în vederea încoronării, atât pentru Alba Iulia cât și pentru București. Parada de la Alba Iulia va fi comandată de generalul Cihovski com. Corp VII arm. Sibiu, iar cea de la București de gen. Jiteanu. Au sosit deocamdată în localitate un grup de sergenți de stradă, detașați pe lângă serviciul de siguranță pentru întreg timpul cât decurg pregătirile și sărbătorile încoronării”³⁸.

Printr-o înștiințare publicată în *Vestea* se atrăgea de asemenea atenția tuturor proprietarilor care aveau locuințe libere, mobilate sau nu, să le anunțe în timp de 24 de ore la oficiul de încartiruire în scopul asigurării cazării participanților la festivitățile de încoronare, în caz contrar amenda fiind de 1000 lei³⁹.

Albaiulienii sunt încunoștiințați iarăși că: “Mâine, Miercuri, în 27 l.c. se termină lucrările de pictură în biserica încoronării rămânând până la data de 15 Oct. să se isprăvească edificiul ce se pregătește în parcul cetății înaintea sălii unirii, din scânduri, unde vor lua masa înalții oaspeți care nu vor încapa în sala unirii, precum și alte lucruri de curățenie”⁴⁰.

Aflăm că în cadrul Serbărilor Încoronării, în Cortegiul istoric gândit de pictorul Arthur Verona, “vor participa în Capitală 109 țărani din Munții Apuseni îmbrăcați în costume caracteristice de pe timpul lui Avram Iancu și echipați cu armament de pe acel timp”⁴¹.

În *Informațiuni*, la 25 septembrie 1922, *Vestea* anunță următoarele: “Cu ocazia încoronării vor sosi în localitate 35 de episcopi, 400 parlamentari, 1000 de primari și toți atașații streini. În ziua de 8 octombrie a.c. va avea loc sfințirea bisericii de încoronare. Serviciul religios va fi oficiat de către I. P. S. Mitropolitul Ardealului dr. Nicolae Bălan asistat de 4 episcopi și un cor compus din 80 de persoane. Accesul publicului în cetate va fi permis numai cu bilete de intrare eliberate de către biroul special de siguranță. În vederea incuarteruirii oaspeților ce vor sosi, a venit în localitate Dl Secretar General al Comunicațiilor Al. Popescu care împreună cu autoritățile locale au început lucrările de incuarteruire. Până acum și-au anunțat sosirea 35 episcopi, 35 generali, 400 parlamentari. I. P. S. Mitropolitul Ardealului dr. Nicolae Bălan va sosi în localitate în ziua de 7 octombrie cu un tren special”⁴².

În rubrica *Buletinul zilei. Situația internă*, din *Vestea* din 7 octombrie 1922, la pagina 2 vedem anunțul conform căruia: “Mâine, Duminecă, în 8 oct. a.c. are loc sfințirea bisericii de încoronare. Spre acest scop, încă azi seara, vor sosi în localitate I. P. S. Metropolitul dr. Nicolae Bălan, cu reprezentanții

³⁴ *Informațiuni* în *Vestea*, 3 octombrie 1922, p. 3.

³⁵ *Vestea*, 30 septembrie 1922, p. 3.

³⁶ *Vestea*, 3 octombrie 1922, p. 3.

³⁷ Diana Mandache, *Ceremonialul Încoronării: Model european și identitate națională*, în *90 de ani de la Încoronarea de la Alba Iulia*, București 2012, p. 23.

³⁸ *Informațiuni*, în *Vestea*, 30 septembrie 1922, p. 3.

³⁹ *Idem*.

⁴⁰ *Informațiuni* în *Vestea*, 25 septembrie 1922, p. 3.

⁴¹ *Idem*.

⁴² *Sfințirea bis. de încoronare* în *Vestea*, 25 septembrie 1922, p. 3.

clerului din Ardeal, Banat, Bucovina și vechiul regat, începându-se privegherea conform ritului ortodox. Pentru darea onorurilor militare se vor concentra contingentele 1904–1920 din Rgt. Vânători Târgoviște, 3 Vânători Ploiești, 1 Vânători de munte și 3 Vânători de munte Brașov și Rgt. 7 Artilerie”.

În articolul *Solemnitatea sfințirii bisericii de încoronare*, apărut în *Vestea* din 10 octombrie 1922, e prezentată ceremonia de sfințire. Autorul articolului informează că: “În ziua de 8 octombrie a.c. s-a sfințit la Alba Iulia biserica încoronării. La ora 8 dimineața s-a oficiat un serviciu religios în biserica greco-orientală. Slujba a fost făcută de I. P. S. Mitropolit al Transilvaniei Dr. Nicolae Bălan, Archiepiscopul Gurie al Basarabiei, Bartolomeiu al Râmnicului, Nicolae Ivan al Clujului, protopopul Teculescu și 20 de preoți din împrejurime. Răspunsurile au fost date de corul catedralei din Sibiu, compus din 50 de persoane sub conducerea d-lui Timoteiu Popovici, profesor de muzică. La ora 9 dimineața toată asistența s-a îndreptat spre cetate. La ora 9 și un sfert a început slujba pentru sfințirea bisericii de încoronare unde peste câteva zile se va mirui primul Rege al României Mari. Tot cu această ocazie s-a hirotonosit și un preot. După ce a miruit zidurile sfântului locaș, I. P. S. Mitropolit a ținut o predică prin care arăta însemnătatea acestui oraș. [...] Prezenți, d-nii miniștrii Văitoianu, Moșoiu, Banu și Constantinescu, dl Alex. Popescu secretar general la comunicații și membru în comisia de încoronare, dl Petrini secretar general la finanțe Cluj, dl V. Ispir secretar general la culte, dl Zigira Samurcaș directorul muzeului etnografic, dl prefect al județului dr. Camil Velican, dl Romulus Voinescu directorul general al siguranței, dl gen. Nicoleanu prefectul poliției capitalei, dl gen. Glodeanu comandant al div. 21 Infanterie, dl gen. Stavăr comandant al jandarmeriei, dl Ovidiu Gritta prefectul poliției din Arad, dl dr. Meteș prefectul Clujului, dl dr. Constantinescu președintele Tribunalului, dl dr. Colbazi, dl prim-procuror dr. Velican, d-nii senatori Th. Mihali, Ignot Mircea, Tripoli, dl deputat Boeriu, dl prefect de poliție N. Stănescu, dl Caranfil polițai de Bacău, dl prof. Comanescu, dl agronom Ioan Tănase, dl consilier Debu, dl șef al poliției locale Barițiu, dl Cornel Sava șeful siguranței locale, dl dr. Fehér. Din partea primăriei au fost aproape toți reprezentanții. La ora 1 a avut loc un banchet la care au luat parte 80 de persoane. Banchetul a avut loc în restaurantul Truția din parcul orașului, iar după banchet oaspeții au plecat cu un tren special spre Cluj”.

Problemele legate de transportul tuturor celor care doreau să participe la manifestări și de rutele care legau orașul încoronării de celelalte mari orașe ale țării pe durata evenimentelor sunt făcute publice și în paginile ziarului *Vestea* care anunța că: “Pentru transporturile ce se vor face la Alba Iulia și înapoi, cu ocazia încoronării, direcțiunea C. F. R. va pune în circulație 14 trenuri speciale de la București la Alba Iulia și 12 trenuri speciale de la Alba Iulia la București, după cum urmează:

La 13 octombrie va pleca din București un tren special la 8.50 care va ajunge în Alba Iulia la 23,05.

La 14 octombrie vor pleca următoarele trenuri: la 5,50 din București și vor ajunge la 21,40 în Alba Iulia, apoi vor mai pleca la orele 9,30; 10; 10,10; 10,50; 11,40; 12,20; 14,00; 15,00; 16,00; 16,40; 17,50; 18 și vor ajunge la 22,20; 22,55; 23; 0,45; 1,35; 2,15; 3,50; 4,50; 5,30; 7,41; 6,50.

Din Alba Iulia vor pleca în ziua de 15 octombrie la oarele 16,15; 16,50; 17,25; 18; 18,35; 19,10; 19,45; 20,20; 20,35; 21,30; 22,05; 22,40 și vor sosi în București la oarele 4,25; 5; 5,35; 6; 6,10; 6,45; 7,20; 8,30; 8,05; 9,40 și 10,50.

La ducere toate aceste trenuri vor pleca din diferite gări din jurul capitalei și vor fi îndrumate prin Ploiești-Triaj, Predeal și Coșelariu-Triaj. La înapoiere vor fi îndrumate pe aceeași cale în stația Mogoșoaia.

Itinerariul acesta este provizoriu, fiind susceptibil de schimbări, după împrejurări”⁴³.

Concomitent cu articolele care oferă informații practice, organizatorice despre festivități, în *Vestea* apar și articole mobilizatoare care au ca scop întreținerea spiritului patriotic, național, conștientizarea maselor vis-a-vis de importanța evenimentului pentru români și pentru țară. Ziar local liberal, *Vestea* venea cu îndemnul menținerii unității românilor în jurul monarhului României în condițiile în care partidele transilvănene, Partidul Țărănesc și Partidului Național Român, luaseră hotărârea de a nu participa

⁴³ Trenuri speciale pentru încoronare, în *Vestea*, 7 octombrie 1922, p. 2.

la actul încoronării, acestea argumentându-și decizia prin dorința fermă de a nu fi complici ai unui guvern care urmărea aservirea monarhiei⁴⁴.

“Încoronarea se va face la 15 octombrie. Să fie un praznic luminat. Să alergăm toți din toate părțile să fim de față în ziua aceasta, căci așa o zi sfântă n’a mai avut poporul nostru. Ziua aceasta încoronează eforturile milenare ale unui popor întreg. În ziua aceasta se încoronează puterea de viață a poporului acesta. Ziua aceasta dovedește că suferințele se răsplătesc și că cel bun și drept nu are se desmereze. Ziua aceasta este triumful dreptății și adevărului. Blestămat să fie cel ce cutează ca din ziua aceasta, din cea mai sfântă zi de sărbătoare a neamului nostru, să facă o zi de neunire, de ceartă și zădărnice. Blestămat să fie cel ce cutează ca din ziua aceasta să facă o zi politică”⁴⁵.

“Alba Iulia e o pădure de flamuri! Orașul începe a-și lua aspectul de sărbătoare. Mulțime multă. Înalți funcționari trec grăbiți. Autocamioane nenumărate transportă soldați, echipamente. Lumea aleargă pe jos, cu trăsura, cum poate. [...] Un spirit nou, o adevărată bucurie ne cuprinde. Fețele se înviorază, ochii scânteiază căci facem pregătiri pentru încoronare. [...] Noi am uitat certurile politice, am uitat dezbinările și am redevenit buni, însuflețiți Români de altă dată și pare că te simți mai bine, mai fericit. O mulțime de lume ș’a anunțat sosirea. Vechi preteni ș’au dat întâlnire la Alba Iulia și un suspin ușurător ca după o boală grea își face loc din piepturile tuturor: oricât am cârti, totuși e mult mai bine în România Mare”⁴⁶.

Totuși, măsurile luate pentru pregătirea serbărilor au fost considerate, în general, ca insuficiente deoarece orașul avea aspectul de aranjat în grabă. Opinia multora era că: “La tot cazul, încoronarea se va face în cetatea lui Mihai Viteazul și nicidecum în Alba Iulia oraș”. Pentru că: “Orașul vechiu, tot vechiu a rămas, case vechi și pripite, forțate la iuțelă pentru o tencuială și o văruială nouă, nu ajung a ne mândri străinilor, în vreme ce mormanele de gunoi au fost lăsate și în ziua sfințirii bisericii să ne dea tristul aspect de dezinteres față de curățenie. A doua zi a venit o ploaie, care a spălat aceste gunoai și le-a împrăștiat peste piață așa încât abea cu camionul poți traversa. Curentul electric, asemenea e la bunul plac al întâmplării să fie, să nu fie. Chiar în seara de priveghere, lumina noastră electrică ne-a lăsat baltă. Ar fi foarte bine dacă serviciul sanitar al primăriei s-ar conforma măcar la zile mari, modului de silență de energie a siguranței special din oraș și a celor ce lucră în cetate zi și noapte, pentru ca ceea ce se vorbește să se și vadă. Nu e de ajuns să știm aranja numai banchete, e necesar ca să îngrijim și de curățenie, măcar până suntem treji, înainte de banchet, altfel aspectul orașului nostru cu gunoai, curentul și canalizările sale ne face de răs lumei și străinilor care vor face parte la încoronare. Dacă chiar orașul încoronării e murdar, cum vor fi celelalte? Cam așa va cugeta fiecare. Și iată că în loc să ne mândrim, ne-am făcut de răs cu orașul nostru”⁴⁷.

La 15 octombrie, ziua încoronării suveranilor României Mari, urmau să se desfășoare *Te Deum*-uri la toate bisericile din țară, indiferent de confesiune, și în toate comunele se stabilise să se tragă clopotele. “În orașele reședință de județ încoronarea se va anunța cu 101 lovituri de tun. În cele trei zile cât vor dura serbările toate autoritățile, toate magazinele și fabricile vor fi închise. În școli și la unitățile armatei se vor ține cuvântări”. În toate orașele, seara, fuseseră stabilite retrageri cu torțe și cu muzică militară. În 16 octombrie urma „defilarea tuturor primarilor din țară în fața M. M. L. L.”, iar în 17, “ospățul primarilor în Parcul Carol din București”. De asemenea, “comunele vor fi pavoazate iar seara se vor face luminații. Edificiile și clădirile publice vor arbora drapelul național”⁴⁸.

⁴⁴ Cele două partide mari din Transilvania aduceau des în discuție problema ilegimității guvernului liberal care încălca legile, tratând cu dispreț corpul electoral, risipind avutul național și transformând provinciile istorice în satrapii.

⁴⁵ Încoronarea în *Vestea*, 30 septembrie 1922, p. 1.

⁴⁶ *Frigurile încoronării*, în *Vestea*, 7 octombrie 1922, p. 1.

⁴⁷ *Vestea*, 10 octombrie 1922, p. 2.

⁴⁸ *La serbările încoronării*, în *Vestea*, 7 octombrie 1922, p. 2; *Ordonanța nr. 1. dată de primarul orașului Alba Iulia, dr. Aurel Sava*, în *Vestea*, 7 octombrie 1922, p. 3.

În ziua de 14 octombrie 1922, coroanele perechii regale, o coroană simplă, confecționată din metalul unui tun capturat în 1877 la Plevna, așezată pe o pernă de catifea galbenă, și diadema de aur a reginei, lucrată în stil bizantin de giuvaergiul parizian Faliza, au fost aduse la Alba Iulia de către Ion I. C. Brătianu. Împreună cu Gheorghe D. Mărdărescu și Arthur Văitoianu, Brătianu le-a dus cu trăsura la catedrală. Aici, Brătianu le-a înmănat spre sfințire ierarhilor prezenți. În biserica încoronării, mitropolitul primat Miron E. Cristea a primit coroanele și le-a depus pe altar.

Încoronarea regelui Ferdinand I și a reginei Maria la Alba Iulia a atras în oraș numeroase personalități și mult norod. Înălți oficiali, invitați români și străini, ziariști din țară și străinătate, sosiți cu trenuri speciale, așteptau cu nerăbdare sosirea suveranilor României Mari⁴⁹.

La 15 octombrie 1922, în ziarul *Vestea*, Ion Teculescu anunța că a sosit ziua mult așteptată de români, ziua confirmării depline a Marii Uniri.

“Săltați munților! Dați glas apelor! – că a sosit ziua cea mare, Ziua Încoronării. [...] Iar tu, poporule român! Saltă și te bucură, cu bucuria cea mare ce ai avut-o vreodată, decând destinul te-a sădit pe aceste plaiuri. Bucură-te că azi se desăvârșește minunea, pe care Domnul Dumnezeuul părinților tăi a făcut-o cu tine, dându-ți libertatea și dăruindu-ți stăpânirea deplină asupra moșiei tale strămoșești. Bucură-te că astăzi coroana țării tale, topită în focul de la Mărăști, turnată în tiparul săpat de brațul voinic al Dorobanțului la Mărășești și ciselată pe țermurii Tisei, se așează pe capul celui mai bun și mai glorios Domnitor al tău și a celei mai mândre și mai inimoase Domnițe a ta!

Se încheie azi istoria! Se pune punct cronice! De-acum se vor urzi basmele. Se vor înfiripa poveștile pe care nepoții de azi le vor preda nepoților lor cari vor urma, începând cu a fost odată ca-n povești, despre marea și fericita zi a încoronării. Ci noi, cei de astăzi, toți în genunchi, mulțumind Tatălui ceresc pentru toate câte a făcut nouă, cu glas înalt să strigăm:

Să trăiască M. S. Regele Ferdinand I întâiul Domnitor încoronat al tuturor Românilor!

Să trăiască M. S. Regina Maria, prima Domniță încoronată a tuturor Românilor!

Să fie în veci, în strălucire și în întregime Coroana Română!!!”⁵⁰

În ziua de 15 octombrie 1922, duminică, la Alba Iulia a sosit și familia regală. Sub un cer înorat, la ora 9 și 15 minute, familia regală a fost întâmpinată pe peronul gării de oficialitățile locale, de membri guvernului român în frunte cu premierul Ion I. C. Brătianu și de membri misiunilor străine (franceză, italiană, engleză, belgiană, daneză, spaniolă, americană, greacă, sârbă, japoneză).

Într-o atmosferă de entuziasm, în timp ce fanfara intona imnul regal, printre trupele înșiruite pe cele două laturi ale traseului, în jurul orei 9 și 30 de minute, într-un cortegiu impresionant, regele și regina, în trăsură, s-au îndreptat spre Biserica Încoronării, urmați de regina Elisabeta a Greciei, de regina Maria a Serbiei, de principele Carol și principesa Elena, precum și de principele Nicolae. Trăsurile flancate de doi generali călări s-au deplasat în cetate pe o stradă largă, curată, anume pregătită, având de o parte și de alta stâlpi împodobiți cu verdeață și ghirlande de flori, pe fiecare stâlp fiind fixat câte un drapel național. De o parte și de alta a străzii, o mare mulțime de oameni. Alaiul care înainta încet prin partea de jos a orașului înspre catedrală a fost deschis de două escadroane ale gărzilor de corp. Urmau miniștrii cu cele două coroane, apoi două escadroane ale gărzilor de corp. Două companii cu drapel și muzică ale Regimentului nr. 3 Vânători de munte au încheiat alaiul. În șir multicolor urmau în calești și automobile demnitari ai armatei și ai administrației.

La festivitățile de la Alba Iulia au luat parte reprezentanți din 13 state ale lumii ca o confirmare internațională a Marii Uniri. Printre aceștia au fost prezenți la ceremonia de încoronare a regelui Ferdinand I și a reginei Maria, reginele Maria a Iugoslaviei și Elisabeta a Greciei, principesa Beatrice de Bourbon și ducele de York. Au fost prezenți, de asemenea, ducele de Genova, unchiul lui Victor-Emanuel al III-lea,

⁴⁹ Vestea, 15 octombrie 1922, p. 5.

⁵⁰ Ion Teculescu, *Ziua Încoronării! 2/15 Octomvrie 1922*, în *Vestea*, 15 oct. 1922, p. 1.

pentru Italia, viitorul rege George al VI, pentru Anglia, infantele Alfonso de Bourbon pentru Spania, mareșalul Foch pentru Franța, generalii Henri Berthelot și Maxime Weygand. Delegația franceză, cea mai numeroasă în comparație cu celelalte delegații participante la eveniment, a urmărit să demonstreze lumii contribuția preponderentă a Franței la crearea României Mari.

Datorită diferendelor de natură politică, dintre personalitățile vieții politice românești au fost prezenți la Alba Iulia doar Ion I. C. Brătianu, Nicolae Iorga și Alexandru Averescu, Gheorghe D. Mărdărescu și Arthur Văitoianu, Mihail Ferechide (președintele Senatului) și Mihail Orleanu (președintele Camerei Deputaților).

La ora 10 cortegiul regal a sosit la Catedrală. Suveranii au fost întâmpinați de Președintele Consiliului de Miniștri și de Președinții Corpurilor Legiuitoare în pridvorul bisericii, de Miron E. Cristea, mitropolitul primat, la intrarea în biserică și de invitații speciali, deja așezați la locurile dinainte stabilite, în biserică. Conducătorii Miron E. Cristea, Ferdinand s-a așezat pe tronul din dreapta iar regina, însoțită de Pimen, Mitropolitul Moldovei, s-a așezat pe tronul din stânga pentru a lua parte la Sfânta Liturghie iar apoi la *Te-Deum* și la ritualul sfințirii coroanelor și a mantiilor regale.

Serviciul religios a fost asigurat de către Miron E. Cristea mitropolitul primat al României, care a ținut o Liturghie solemnă și a sfințit coroanele regale gata pregătite.

În fața clopotniței a fost aranjată o scenă îmbrăcată în pânză roșie, și aici, pe un larg soclu roșu, s-a întins, câteva minute mai târziu, baldachinul încoronării întrețesut cu brocart roșu și galben pe un fond alb. Aici urmau să fie încoronați regele Ferdinand I și regina Maria, pentru că regele României, catolic fiind, nu a dorit investirea sa într-o biserică ortodoxă.

De la ieșirea din catedrală până la scenă au fost așternute covoare roșii. După terminarea serviciului religios care a durat o jumătate de oră, alaiul încoronării s-a rânduiește spre baldachin, în fața aflându-se regele Ferdinand și regina Maria, îmbrăcați pentru ceremonie cu mantiile țesute din purpură, tivite cu blană de hermină, cu fiii și fiicele lor. Mihail Ferechide și Mihail Orleanu, îmbrăcați în frac, în fața perechii regale au dat citire formulelor de jurământ. La orele 11, când în toată țara răsunau clopotele bisericilor, regele Ferdinand și-a așezat singur coroana pe cap⁵¹. Apoi, suveranul a pus coroana de aur pe capul soției sale îngenunchiate pe care a și sărutat-o. Exact în momentul în care regele urma să o încoroneze pe regină, șeful protocolului l-a rugat pe mareșalul Foch să înainteze către cuplul regal, un gest de recompensă pentru sprijinul și fidelitatea exemplară de prieten credincios al României încă din 1918, un semn al faptului că tensiunile legate de Conferința de Pace de la Paris au fost definitiv uitate. Salvele de tun au anunțat apoi că primul suveran al tuturor românilor a primit consacrarea religioasă a funcției sale.

După ce regele a dat citire proclamației sale de încoronare, însoțit de regină, trecând printre emisarii, parlamentarii și invitații străini, s-a îndreptat spre încăperile regale din incinta Catedralei, salutând mulțimea.

Invitații oficiali s-au îndreptat spre Sala Unirii și spre Sala Teatrului unde, la ora 13, au avut loc, concomitent, două dejunuri oferite de guvernul român și la care au participat suveranii, familia regală, corpul diplomatic, deputați, senatori, atașați străini, reprezentanți ai presei, alte oficialități. În cadrul banchetului festiv, familia regală a stat la masă alături de oaspeții ei în istorica sală unde la 1 Decembrie 1918 s-a consemnat Unirea Transilvaniei cu Vechiul Regat.

20000 de țărani veniți din toate regiunile țării au fost ospătați cu fripturi făcute la proțap, în barăcile din lemn ridicate, în acest scop, sus pe cetate. Participanții la festivități au primit materiale publicitare special realizate, fotografii, plachete, căni, farfurii cu imagini simbolice etc.

După amiază, 40000 de oameni, de la toate armele, au fost angrenați, timp de mai bine de două

⁵¹ Ferdinand, după obiceiul napoleonian și-a pus pe cap coroana de oțel pe care o purtase și unchiul său Carol I când România s-a declarat regat în 1881, coroană care cuprindea acum și însemnele Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei. Prin acest gest autocrat a dat satisfacția că nici președinții Senatului și Camerei, nici primul-ministru nu au așezat pe fruntea suveranului coroana, ci însuși regele și-a pus-o în timpul ceremoniei.

ore și jumătate, în parada trupelor care a reprezentat punctul culminant al solemnității laice. Era un omagiu adus armatei române pentru jertfele făcute în timpul războiului, în slujba țării și a neamului, pentru o Românie Mare, unită. Parada a fost deschisă de un grup de copii dintr-un sat ardelean, îmbrăcați în uniforme albe, încălțați cu ghete. Prima divizie prezentă cu efectivul complet a fost aceea a prințului moștenitor Carol, care a condus-o personal. Au urmat divizia „Mihai Viteazul”, o divizie alcătuită din regimente din Transilvania, cavaleria, gărzile de corp regale numai pe cai negrii, și, în fruntea unei brigăzi, regina Maria îmbrăcată în uniforma corpului ei de gardă. Condusă de generalul Cihovski, comandantul Corpului VII armată Sibiu, defilarea s-a încheiat la ora 17 și 30 de minute punând capăt și Serbărilor Încoronării de la Alba Iulia. La final, suveranii au pornit spre gară însoțiți de același cortegiu impunător și au luat trenul spre București la ora 18 și 30 de minute.

Astfel se încheia marea sărbătoare a României Mari de la Alba Iulia.

Încoronarea de la Alba Iulia, în absența unei tradiții, a unui precedent de acest fel în România, a dat multora dintre invitații străini impresia de scenariu de film hollywoodian. Regina Maria concepușe totul în scopul de a impresiona și, de aici, accentele teatrale ale sărbătorii. Bizanțul i-a inspirat pe organizatori, iar regina Maria asemănată cu împărăteasa Teodora, dar o Teodoră îmbrăcată după moda pariziană, „a dorit să reamintească tuturor că România modernă, în care mai existau familiile Paleologu, Comnen și Cantacuzino, se trage direct din Imperiul Bizantin, care, după separarea de Roma la sfârșitul secolului al IV-lea, a dominat teritoriile dăce cucerite de împăratul Traian”⁵².

Despre clipele sfinte de la Alba Iulia stă mărturie și un articol din *Cosânzeana* care, o săptămână mai târziu, rememorează pentru cei mulți marele eveniment românesc. De aici aflăm că „Duminică, în 15 octombrie 1922 au fost încoronați în cetatea Alba Iuliei străbune, Ferdinand I ca Rege, iar Maria Doamna ca Regină a României întregite”⁵³. Semnatarul articolului subliniază că amintirea a tot ceea ce s-a petrecut la Alba Iulia la 15 octombrie 1922, deși aparține deja „trecutului intangibil”, creează încă emoții românilor și, mai ales, tuturor celor care luaseră parte direct la eveniment, alimentează, în același timp, mari speranțe într-un viitor mai bun, mai drept pentru neam, pentru țară, crează alte responsabilități pentru fiecare în parte și pentru întreaga națiune română.

„Un val de căldură sufletească ne năpădește și ne dă mulțumirea pe care cu greu o poți materializa în cuvinte de proză, a drumețului care, ajuns la o casă primitoare, se odihnește lângă focul mântuitor al căminului, în urma unui drum lung și chinuitor prin crivăț și viscol. Ne simțim altfel de cum eram înainte de sfintele clipe. Atunci eram încă dedesubt, acum suntem deasupra, și nimic nu ne mai poate lua înapoi ceea ce ne-a dat Alba Iulia în ziua aceea ploioasă.

De acum înainte dreptul nostru istoric asupra țărilor române a căpătat o nouă forță, una dintre cele mai puternice. Iar nădejile noastre în viitorul strălucit al unei țări românești civilizatoare și unitare, au primit o nouă garanție de îndeplinire. Am trecut o culme. Alte orizonturi ni se deschid, alte căi își șerpuiesc înaintea noastră firul. Trecutul e dincolo; neamul rob și clipele liberării lui și ale satisfacției cuvenite, – sunt toate ale trecutului; de-acum înainte prezentul e viitorul de până ieri, viața noastră e visul nesfârșitului șir de martiri. Suntem alți oameni, într-o altă viață, cu alte datorii.

Cu pietate se cuvine să prindem aici, până sunt încă proaspete, clipele sfinte în cari, pe sub baldachinul dela Alba Iulia, poporul român a trecut într-o nouă epocă, a părăsit cu strălucire un trecut scump și aprig totodată. Va fi o pagină din Biblia Națiunii, căreia în clipe de încercare, va trebui să-i cerem îndemnul cuminte.

Întregul drum dela gară la cetate, și tot orașul era pavoazat încă din ajun cu uriașe steaguri tricolore, superb montate, purtând toate armele României noi. În piața foarte largă nu mai încăpeau automobilele. Cu o zi mai înainte au început să sosească trenurile speciale, aducând lumea, mai ales țărani

⁵² Guy Gauthier, *Missy Regina României*, București, 2004, p. 269.

⁵³ *Cosânzeana*, anul VI, nr. 20 din 31 octombrie 1922, p. 298.

din toate părțile. Convoiuri nesfârșite împărțite după regiuni, au plecat de dimineață în cetate și au fost așezate la locurile lor.

Pe la ora 10, în vreme ce de sus cernea o ploaie mărunță, aducătoare de belșug, a sosit cortegiul în cetate, însoțit de urale nesfârșite. Familia regală, în splendide trăsură închise, coboară la treptele bisericii și intră în catedrală, împreună cu invitații.

După oficierea serviciului divin, căruia i-a dat răspunsul corul *Carmen* din București, I. P. S. S. Mitropolitul Primat citește rugăciunea anume făcută de Dânsul pentru acest prilej, și întreaga asistență, împreună cu familia regală, iese din biserică și trecând pe sub clopotniță, invitații și principii iau loc în stânga baldachinului ridicat în afară de ziduri, la 2 m depărtare de turn, iar M. M. L. L. se urcă pe estrada acoperită de baldachin, unde așteptau președinții corpurilor legiuitoare cu coroanele așezate pe pernițe mici.

În glasul clopotelor și al tunurilor și în uralele mulțimii M. S. Regele ia în mâinile sale coroana de oțel a Regelui Carol, făcută din oțelul tunurilor capturate la 1877–78 și o așează pe capul său. Îndată după aceea, – în vreme ce clopotele își cântau mai departe versul luminos iar tunurile răspundeau ca un ecou îndepărtat și înfricoșat, – inimile mișcate ale tuturor fură izbite de o emoție și mai puternică, și duioasă până la lacrimi: Regina căzu în pământ înaintea Regelui încoronat și primi din mâinile lui coroana de aur, pe capul ei plecat cu supunere și smerenie. Se sculă apoi, și perechea regală se îmbrățișă și ascultă cuvintele reprezentanților poporului: Președintele Camerei și al Senatului. Pe urmă Regele, cu glas sever și oțelit își citi Proclamația către popor. Departe, unde eram noi, nu se auziră decât ultimele cuvinte spuse deosebit de răspicat: *...pentru sfânta unire!* Și apoi, încet, în pas sărbătoresc, s'au întors în biserică sub baldachinul susținut de 6 ofițeri, iar de acolo au mers la palatul regal și în sala festivă, unde a urmat banchetul.

După masă, la ora 4, în fața tribunelor și după ce urmați de toți generalii și solii străini M. M. L. L. au trecut trupele în revistă, a urmat defilarea primită călări de Rege, Regină și suită înaintea unui public de peste 50000 de suflete. Un alt moment neuitat a fost acela când Regina a defilat ea însăși în fruntea regimentului ei de roșiori! Pe urmă, sărbătoarea se sparse și toți oaspeții au plecat la București unde serbările au continuat, tot atât de strălucite, încă două zile.

Și atâta a fost... Unora li se pare că a fost prea puțin (un redactor pe care nu-l calificăm, dela un ziar bucureștean de veșnică opoziție, a avut nesimțirea să scrie, vrând să defaime serbările încoronării: *și în vălmășeala nespusă, se făcu încoronarea, fără ca să fi văzut ceva deosebit*; și atâta a fost totul, nimic mai mult) – celor ce însă în acele clipe le-au lăcrămat ochii, li s-a tăiat glasul văzând pe Regina ingenunchiată și s'au cutremurat când au văzut pe cei dintâi Suverani ai tuturor Românilor îmbrățișându-se, pe cap unul cu coroana tunurilor turcești, altul cu aceea a Moșilor cerșetori, – aceora aceste clipe le sunt unice și fiorul lor fără sfârșit. 700000 de mucenici au murit numai în acești ultimi 6 ani pentru această singură zi.

Noi, cei care am fost acolo, să nu credem că încoronarea aceasta a fost făcută numai pentru noi, cele câteva zeci de mii care am fost de față, ci să știm că ea a fost în rândul întâi a întregului neam de eroi cari au muncit și s'au dat pe ei înșiși neamului, fără a primi vreo satisfacție, fără a avea vreo altă bucurie decât aceea pe care o dă jertfirea entuziastă de sine. A lor a fost sărbătoarea, și numai în rândul din urmă și a noastră, a puținilor de azi. Și buni și răi, și vrednici și nevrednici”⁵⁴.

Dincolo de relatările timpului și de modul în care au fost surprinse evenimentele dedicate încoronării suveranilor României Mari în octombrie 1922, dincolo de nenumăratele imagini fotografice care ne-au rămas păstrând încă frânturi din ceea ce a fost atunci, certitudinea este că evenimentul a produs emoții poporului prezent și nu numai, mulțimile fiind conștiente de importanța acestuia pentru istoria neamului.

Și dacă încoronarea regelui Ferdinand și a reginei Maria la Alba Iulia, la 15 octombrie 1922, a

⁵⁴ *Cosânzeana*, anul VI, nr. 20 din 31 octombrie 1922, p. 298–299.

reprezentat un eveniment istoric de marcă pentru români, *Chemarea regelui Ferdinand către poporul său cu prilejul încoronării sale ca suveran al României Mari* confirmă primii pași făcuți de români la 1 decembrie 1918 pe drumul progresului pentru un viitor mai bun:

„Prin grația lui Dumnezeu și voința națională am moștenit coroana României după glorioasa domnie a Regelui Întemeietor. Suindu-mă pe tron am rugat cerul să dea rod muncii, ce, fără preced, eram hotărât să închin iubitei mele țări, ca bun român și rege.

Pronia cerească a binecuvântat și prin bărbăția poporului și vitejia ostașilor ne-a dat să lărgim hotarele Regatului și să înfăptuim dorul de veacuri al neamului nostru. Am venit astăzi cu regina care ne-a fost tovarășă în credință neclintită la răstiri și la bucurie, ca printr-această sărbătoare să consacram în fața Domnului și a scumpului nostru popor legătura ce ne unește de-a pururea cu dânsul.

Punând pe capul meu într-această străveche cetate a Daciei Romane coroana de oțel de la Plevna, pe care noi și glorioase lupte au făcut-o pe veci coroana României Mari, Mă închin cu evlavie memoriei celor care, în toate vremurile și de pretutindeni, prin credința lor, prin muncă și prin jertfa lor au asigurat unitatea națională și salut cu dragoste pe acei cari au proclamat-o într-un glas și o simțire dela Tisa până la Nistru și până la Mare.

Într-aceste clipe gândul meu se îndreaptă cu recunoștință către viteaza și iubita noastră armată. Pentru răsplata trudelor trecutului rog cerul ca poporul nostru să culeagă în pace roadele lor binecuvântate și să propășească în liniște, frăție și muncă harnică.

Cu inima plină de dragoste și credință, mărturisesc dorințele sufletului meu. Vreau ca țărâtimea, stăpână pe veci pe ogoarele ce le-a dobândit, să le dea toată puterea de rodire, în folosul ei și al binelui obștesc.

Vreau ca muncitorimea, credincioasă patriei, să-și afle soarta tot mai prosperă, într-o viață de armonie și de dreptate socială.

Vreau ca în hotarele României Mari toți fiii buni ai țării, fără deosebire de religie și de naționalitate, să se folosească de drepturi egale, cu ale tuturor românilor, ca să ajute cu toate puterile statul, în care Cel de sus a rânduit să trăiască împreună cu noi.

Vreau ca românii din toate straturile sociale însuflețiți de năzuința unei depline înfrățiri naționale, să se folosească toți de legitima ocrotire a statului.

Vreau ca în timpul Domniei mele, printr-o întinsă și înaltă dezvoltare culturală, patria noastră să-și îndeplinească menirea de civilizație, ce-i revine în renașterea orientului european, după atâtea veacuri de cumplită sbuciumare. Sunt sigur că în îndeplinirea mării noastre datorii, voi avea sprijinul tuturor bunilor fii ai țării, nedespărțiți în gând și în faptă în jurul Tronului.

Acestei sfinte misiuni, în neclintită unire cu poporul nostru, voi închina toate puterile mele de om și de Rege și asupra-i chem, în această zi solemnă, de înălțare sufletească, binecuvântarea Celui Atotputernic”⁵⁵.

⁵⁵ Eugen Wolbe, *op. cit.*, p. 194.

Fig. 1. Colecția Muzeului Național al Unirii Alba Iulia

Fig. 2. Colecția Muzeului Național al Unirii Alba Iulia

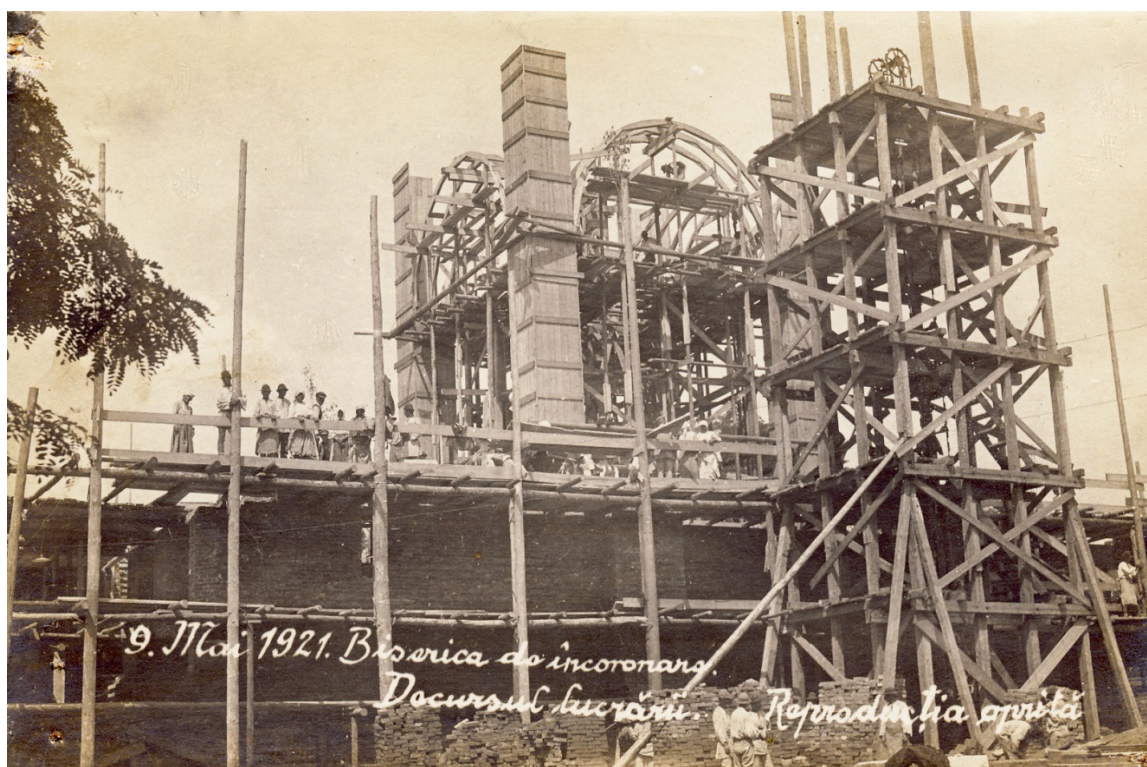

Fig. 3. Colecția Muzeului Național al Unirii Alba Iulia

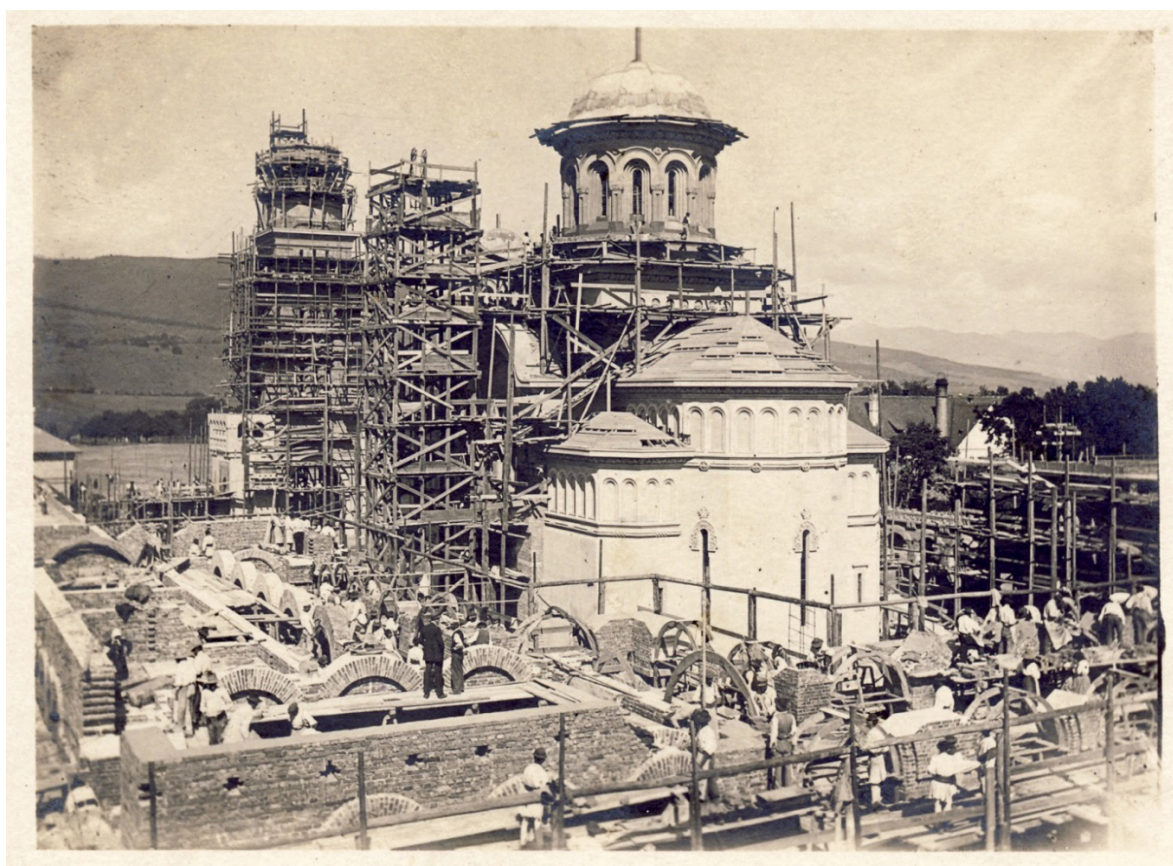

Fig. 4. Colecția Muzeului Național al Unirii Alba Iulia

Fig. 5. În fața catedralei. Colecția Muzeului Național al Unirii Alba Iulia

Reședința Regală Română din Alba Iulia

ARCH. V. ȘTEFĂNESCU

Fig. 6. Colecția Muzeului Național al Unirii Alba Iulia

Fig. 7. Catedrala Încoronării. Colecția Cristian Florin Bota

Fig. 8. În gara Alba Iulia. Colecția Muzeului Național de Istorie a României București

Fig. 9. În așteptarea suveranului. Colecția Muzeului Național de Istorie a României București

Fig. 10. Pe treptele Bisericii de încoronare. Colecția Muzeului Național de Istorie a României București

Fig. 11. Pe treptele Bisericii de încoronare. Colecția Muzeului Național de Istorie a României București

Fig. 12. Colecția Muzeului Național de Istorie a României București

Fig. 13. Colecția Muzeului Național de Istorie a României București

Fig. 14. Colecția Muzeului Național de Istorie a României București

Fig. 15. Colecția Muzeului Național Cotroceni București

Fig. 16. Colecția Muzeului Național de Istorie a României București